

הם יגיעו מחר ב"תיאטרון הקאמרי"

אותנו בנימה זו של מישחקו. הוא חידש ושינה עד לגוון קולו. בגור בה ובעומק. "אלכס" שלו הוא מלאכת מחשבת של שחקן החו" שב בטרם ייבנה, הבונה בטרם ייבצע. הוא סטר בעיצובו על לחיי כל אלה שהתקיפוהו על ברוטא- ליות אטנית, כביכול, שבטיפוסיו, וסתר את טענותיהם.

בן עמוס התעלה וגרש מאת- נו את החששות למפנה הקל, קל מדי, שארב לו. הטיפוס שלו היה שלם, עצור, מאופק ושרשי. זהו הישג רב לשחקן הצעיר ואנו מאושרים לומר זאת.

ברם הכותרת בלילה הזה מגיי- עה ליצחק שילה, הצל, שה- פך לאור גדול. יש לי רושם, שגם המחבר רחש בחובו זיקה מיוחדת ל"אבי", הקרוב לו קרבת נפש, קרבה אינטלקטואלית. משום כך, אולי, שם שחם בפיו טקסט של זהב. שילה הוא נפלא בעמ- קות ובדקות, בונה קו ישר, מתוח, שאינו נפגם אף לרגע, לכל אורך המחזה. בקולו הנדיר, בגיסטה המדודה שלו, במישחק הפנים, שילה מגיע לפרקים לאינטרפרט- ציה של שחקן גדול, בעל ממדים אוניברסליים. כשהוא בוכה על הבמה, בוכים החיים.

יש עוד להזכיר את אלברט בן צבי, אלימלך רם, יעקב בר נתן ומתי רז.

ועוד שורה אחת, אחרונה וממ- צה: התיאטרון המקורי שלנו נת- עשר, נתן שחם לא אמר את מל- תו הדרמטית האחרונה.

ל"קאמרי" אין מונופול על התקלה הזו... ואולם מ"הקאמרי" אנו רש- אים לדרוש שלישות, "אלמנטרית" זו! לא יתכן, ששחקן הממלא תפקיד ראשי יאמר "ג'ונה" שעה שעליו לומר "בומא". יבורך השח- קן שנתן לו את הרפליקה והוציא אותו — ואת הקהל — מן המי- צר, בהגידו: "איזה ג'ונה? אתה מתכוון בודאי לבומא?" מקרים כאלה, ואחרים, לא יקרו, כשחב- רי הלהקות יכבדו את הטקסט ויזכרו שאינם רשאים לחבל ביצי- רת המחבר.

*

נתן כוגן, שחקן מצוין ומ- עודן, לא היה שלם עם נפש גי- בורו הפעם. אנו רוצים לקוות, שקדחת הפרמיירה רק היא היתה בעוכריו. זכור לנו תפקידו המצו- ין ב"לילות הזעם". מדוע לא שי- נע אותנו הפעם? הוא לא היה שלם; עיצוב הטיפוס שוטט לכאן ולכאן, בלא שייצב אותו כוגן, ואנו היינו חסרי אונים ברצוננו להאמין לו.

גם אורנה פורת לא היתה הפעם יותר מאשר קורקטית. זאת אומרת מבצעת מתוך מוּיגת נתוני אסכולה ונסיון. אבל אש לא הב- הבה בה. בן זאב היה טבעי, כדרכו תמיד, אבל אולי רצוי היה, ששחקן מוכשר זה, קומיקן בחסד זה, יעלה מיתרים חדשים בכנורו. הוא מרבה לחזור על עז- מזל ולחדש מהדורות של חיבורים שכבר ידענום.

יוסף ידין הציג לפנינו הפ- עם יוסף ידין חדש. הוא הפתיע

של המחבר הצעיר עשויה מהפ- כים וניגודים: בה בשעה שב- חיבור הדיאלוגים והרפליקות הוא משכנע בבטחון ובכח של "שמשון צעיר שבין לילה צמחו לו כל שבע מחלפותיו", הנה בכניו הע- לילתי, בקשירת הקשר ובהתרתו, בדמיון המייניק את מהלך המח- זה, הוא נראה עול ימים, מגשש על פני תחתים.

איו להתעלם מן המשימה שה- טיל על עצמו. זהו מחזה הממוג בקרבו שני סוגים של תיאטרון. זהו מחזה של תיוה מזה, ומחזה של אורח-חיים מאידך. וכמובן, שקשה לעמוד בשניהם ולצאת ידי חובת שניהם.

את התיוה שלו מגיש שחם בצורה מזהירה. הוא עמוק — דם טוב אינו מזויב" אהב לומר אוק- טב מירבו — ואת גישתו העמו- קה לחיים, על כל גילוייהם ותו- פעוניהם, הוא מביע על ידי הא- פורזמים החריפים שלו, על ידי ניסוח, ממש גאוני במקוריותו, שהוא מנסח את מחשבותיו והשק- פותיו.

ואולם תיאטרון תובע גם עלי- לה. העלילה יונקת ראשית כל מן הדמיון. כי עד כמה שלא תהא המציאות דמיונית, הנה היא זקו- קה לתיקוני האמנות... כאן מור- גשת אצל הסופר המקורי, האינט- לקטואלי, אולת-יד. חסר לו, עד- יין, מה שקוראים, le métier, המק- צוע, או המלאכה, ומשום כך פגום המחזה מבחינת האוירה שעליו להפיה סביבו, ובתור מחזה מסוג מחזות "אורח חיים" — אינו שלם.

*

ניכר היה בבימוי, שיוסף מ- לוא כיבד את הנושא ואת הטק- סט ונוהר שלא להכביד עליו במ- קוריות יתר של בימוי. הוא הצ- טמצם בשמירה על האוירה הכ- ללית וכן עשה גם הצייר מוקדי בתפאורתו היחידה והמשכנעת.

המישחק בכללו לא היה יציב. לא היתה אחידות ברמת הביצוע. הלהקה של ה"קאמרי" — הטובה והדרוכה שבלהקותינו — לא נת- נה את המיטב בערב זה. אם להר- ציא מן הכלל את שילה, ידין ובן עמוס, הנה היו יתר השחקנים פושרים למדי ולא נכנסו לעורם התוסס של הטפוסים, שהגיש להם המחבר רוטטים ושותתים דם.

ראשית, יש לחזור בפעם המאה על האזהרה בדבר ידיעת הטק- סט. כיום אין לחשנים בתיאטר- אות, אבל אין זה צריך לפטור את השחקן מללמוד את תפקידו. תיאטרון בנוי על אילוסיה. כש- לון בלשון בפיו של השחקן שו- בר את האילוסיה ומחזיר את הצופה שבאולם אל המציאות.

סיפרה לי גברת נבונה ורגישה, שכשהאזינה, לפני כמה זמן, לשי- דור קטעים מספרו של נתן שחם מפי יוסף ידין, רטטה במעמקיה ומעיניה זלגו דמעות. בשני לפי- רואר, עשרים וארבע שעות לאחר הפרמיירה, כבר ישבה הגברת שלנו ב"מוגרבי", בבואה, נחפזת, מתוך דיוק שבסקרנות עורגת לא- מנות, לראיון עם המחבר והבמאי. מן הראיון הזה יצאה מאוכזבת.

עלי למחר ולומר, שאני איני מזדהה עם הגברת. אני לא נת- אכזבתי. אבל דומני, שדעתה, ולא דעתי, עלולה לשמש במקרה זה אבן-בוהן לעצם ההצגה. כי אני לא קראתי את הסיפור ולא הקשב- תי לשידור קטעים שלו. אני נגשתי ישר אל העיבוד התיאטר- לי. ובהיסח הדעת קסם לי הנושא החם והחריף, הטרי והשותת, וקס- מה לי במשותף אישיותו הטובה של הנער-המחבר, ובהיסח הדעת התעלמתי מן הליקויים, מן הפג- מים, מחוטי התפר הלבנים, שב- מחזה. אמרתי לעצמי, כמאמר הצרפתי: "מנינו בו את חס- רונות מעלותיו..."

הגברת, בהיותה משוחררת מכל גישה שבמקצוע, ובהיות לה גי- שה בלתי אמצעית למחזה, נר- אית לי, מבחינה אוביקטיבית, שופט טוב ממני. היא שמעה את הסיפור, והשמיעה לברה הרטיטה אותה והדמיעה. אחר כך ראתה את הניתוח התיאטרילי — ונתאכ- זבה. ההשוואה, מסתבר, היתה בעוכריה. זאת אומרת בעוכרי המחזה... ויש להסיק את המסקנה.

*

האם תהיה המסקנה, שהבמאי חיבל ביצירת המחבר?

המסקנה לא תהיה זו. המסקנה היא, שלא כל סיפור מצוין, עמוק, עלול להיהפך לעלילה דרמטית. והעלילה במחזה של שחם היא רזה, רזה מאד. מעניין ומפליא עד כמה אישיותו הדרמטורגית

תנובה -
המכליר הראשי
להספקת
תוצרת חקלאית
במדינה

תנובה

העיקרהאיות

מטוסיאן
 דה לוקס